

J. R.

**Nowe szwedzkie prawo autorskie :
[recenzja artykułu Torwalda Hassera
opublikowanego w "Le droit
d'auteur", 1961, nr 2]**

Palestra 7/3(63), 80-81

1963

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stosownie do przepisów obowiązującego k.p.k. pokrzywdzonemu przysługuje szereg uprawnień już w stadium postępowania śledczego. Jak wykazała praktyka adwokaci z niektórych zespołów bierą aktywny udział w postępowaniu karnym już w tej jego fazie i po zaznajomieniu się z materiałami zakończonego śledztwa niejednokrotnie zgłaszają szereg trafnych wniosków (dotyczących np. uzupełnienia materiału dowodowego przez powołanie dowodu z nowych świadków, zebranie dokumentów, zmianę kwalifikacji czynu itd.).

W wielu wypadkach — jak podkreślają autorzy — dzięki pomocy adwokatów zostały zmienione wydane w toku śledztwa postanowienia o zawieszeniu postępowania.

Najwyższy jednak udział adwokatów w charakterze przedstawicieli pokrzywdzonych ma miejsce w stadium postępowania przed sądem. Sądy wielokrotnie uwzględniały w tym stadium wnioski adwokatów o przekazanie sprawy celem uzupełnienia śledztwa, o powołanie dodatkowych dowodów itd. Wnioski te niejednokrotnie przyczyniły się do prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy (w artykule znajdujemy szereg potwierdzających ten wniosek konkretnych przykładów).

Zgodnie z przepisami k.p.k. pokrzywdzony ma prawo uczestniczyć w postępowaniu sądowym (osobiście lub przez swojego przedstawiciela) w sprawach z oskarżenia prywatnego, w sprawach zaś z oskarżenia publicznego tylko wówczas, gdy występuje on jednocześnie z powództwem cywilnym. Jednakże niektóre sądy przyznają adwokatowi, którzy reprezentują interesy pokrzywdzonych, możliwość udziału w postępowaniu sądowym także wówczas, gdy powództwo cywilne nie zostało wniesione.

Wreszcie autorzy omawiają sytuację, kiedy dochodzi do różnicy zdań między pokrzywdzonym a reprezentującym go adwokatem. Zasadą jest, że gdy adwokat uważa opinię pokrzywdzonego za nieprawidłową, to powinien mu to wyjaśnić. Jeżeli nie uda mu się przekonać swego mocodawcy, może on zrezygnować z dalszej reprezentacji jego interesów. Nie można się zgodzić, żeby pokrzywdzony pozabawiony był w tym wypadku należytej „obrony”, gdyż adwokat obowiązany jest chronić nie wszystkie w ogóle interesy pokrzywdzonego, lecz tylko te, które są chronione przez prawo.

Z drugiej strony pokrzywdzony ma prawo w każdej chwili zrezygnować z pomocy danego adwokata i zaangażować innego bądź też może sam występować w obronie swych praw.

Nowe szwedzkie prawo autorskie

Po przeszło 20 latach prac przygotowawczych promulgowane zostały w Szwecji 20.XII.1961 r. dwie nowe ustawy dotyczące prawa autorskiego, a mianowicie: jedna dotycząca dzieł literackich i artystycznych, druga — obrazów fotograficznych. Omawia je w czasopiśmie „Le droit d'auteur” (nr 2 z 1961 r.) Torwald Hasser.

Nowelizacja ta miała na celu uregulowanie nowych problemów wynikłych w związku z ogromnym rozwojem techniki, a poza tym zachodziła konieczność wprowadzenia zmian umożliwiających ratyfikowanie Konwencji Uniwersalnej oraz tekstu brukselskiego Konwencji Berneńskiej.

Przedmiot prawa autorskiego został w nowej ustawie ujęty w sposób ogólny

(art. 1 ust. 1) zgodnie z określeniem zawartym w konwencji berneńskiej, z wyliczeniem przykładowym określonych dóbr podlegających ochronie. Dokładniejsze wskazówki co do znaczenia wyrażenia „dzieło literackie lub artystyczne” można znaleźć w materiałach przygotowawczych, gdzie m. in. wskazano, że „dzieło jest chronione niezależnie od sposobu, w jaki zostało wyrażone” (np. nawet dzieło choreograficzne, które nie zostało utrwalone w formie pisemnej lub w jakiegokolwiek innej trwałej postaci). Z drugiej strony, przedmiot ochrony „powinien osiągnąć pewien stopień niezależności i oryginalności lub co najmniej powinien wyrażać w pewnym zakresie oryginalność autora”.

Prawo szwedzkie oparte jest na zasadzie, że „we wszystkich wypadkach osoba fizyczna lub osoby, które stworzyły dzieło, uważane są za pierwotne podmioty praw autorskich”.

Prawo autorskie trwa przez 50 lat *post mortem auctoris*. Ustawa ustanawia także ochronę praw artystów - wykonawców przed naśladowaniem lub nadawaniem ich przedstawień.

Ochrona dotyczy każdej interpretacji lub wykonania dzieł literackich lub artystycznych. Artyści mogą — podobnie jak autorzy — sędować swe prawa na rzecz określonych ugrupowań zawodowych w celu uzyskania określonych korzyści majątkowych. Czas trwania tej ochrony wynosi 25 lat.

Ustawa chroni także przed kopicowaniem producentów fonogramów wszystkich rodzajów (płyty, filmy dźwiękowe, nagrania radiowe itd.). Jeżeli fonogramy takie są wykorzystywane w radiu lub telewizji, to zarówno artystom - wykonawcom, jak i producentom przysługuje prawo do wynagrodzenia. Organizacje radiowe są także chronione przed reemisjami lub przed publicznym odtwarzaniem zarejestrowanych emisji radiowych.

Specjalne postanowienia przewidują krótszą, bo tylko 10-letnią ochronę „producentów katalogów, tablic lub podobnych dzieł”. Ochronie podlegają również tytuły dzieł. Akademie powołane są do ochrony praw osobistych do dzieł starożytnych i klasycznych.

Ustawa o ochronie fotografii rozróżnia dwa ich rodzaje:

- a) fotografie podobne do dzieł literackich lub artystycznych (czas trwania ochrony prawnej 50 lat),
- b) fotografie zwykle (czas trwania ochrony 25 lat).

J.R.